

ELINA ANNOLA



B



A.2



BAZAR

Kaikki lokakuun taivaat

Kaikki lokakuun taivaat





ELINA ANNOLA

*Kaikki
lokakuun taivaat*



BAZAR



© Elina Annola ja Bazar Kustannus 2022
Bazar Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

Koraanin suomennokset Jaakko Hämeen-Anttila

ISBN 978-952-376-354-8

Taitto: Jukka Iivarinen / Taittopalvelu Vitale
Painettu EU:ssa

jotta katsoisimme kohti ja näkisimme

*Hänen valonsa loistaa kuin lyhty ikkunasyvennyksessä.
Lyhdyn lasi on kuin välkkyvä tähti,
ja se on sytytetty siunatun öljypuun öljyllä,
joka ei tule idästä eikä lännestäkään.
Sen öljy miltei valaisisi,
vaikka tuli ei sitä edes koskettaisi.
Siinä on valoa valon päällä.*

KORAANI, VALON SUURA, JAE 35

TIKLITYTTÖ

Yksitoistavuotiaana tapoin linnun. Muisto on ahdas.

Surma ei ole viimeinen palvelus ikkunan alla kituvalle varpusraukalle. Ei. Minä otan ennen kouluun lähtöäni hengiltä pulskan tiklin, joka on pyrähtänyt ruokailemaan lintulaudalle. Siinä se pörhistelee höyheniään, nappaa siemenen, kohta toisen. Siivissä on keltaista ja päässä punaista. Mutta minä poimin pihatieltä kiven ja heitän. Lintu putoaa maahan ääntäkään päästämättä.

Loskalumi kastelee nauhakengät, kun kiirehdin lintua katsomaan. Se makaa auringonkukansiementen täplittämässä maassa elottomana, silmät kiinni ja nokka auki. Siivissä on keltaista ja päässä punaista. Suu on sisältä vaaleanpunainen. Tekee mieli painaa linnun pulleaa rintaa, ehkä sen sisällä on ilmaa, joka paukahtaa ulos, vai tuleeeko se suun kautta pihisten.

Nostan linnun varovasti takaisin laudalle, terävät tikkujalat meinaavat tarttua tummansinisiin villasormikkaisiin. Siivissä on keltaista ja päässä punaista, ja minä ajattelen, etten ole nähnyt sellaista lintua aiemmin. Tiedän, että se on tikli, muistan koulukirjan kuvasta. Miksi se lintulaudalle oli tullut, miksi juuri nyt.

Koulumatkalla väsymys valahtaa jalkoihin, suussa maistuu kaurapuuro ja puolukkasurvos. Oksennus ryöpsähtää ojaan, pyyhin kasvot sormikkaaseen ja jatkan matkaa. Kukaan ei nähnyt. Kurkkua karvastelee vielä matematiikan tunnilla. Siivissä

on keltaista ja päässä punaista. En minä tarkoittanut. Mitä opettaja sanoisi, jos tietäisi.

Ajattelen ensimmäistä luokkaa ja haluaisin olla siellä. Aloittaa kaiken uudestaan. Ajattelen opettajaa. Opettaja seisoo aina kateederilla ja käyttää talvisin ruosteensuskeaa tai tummanvihreää jakkupukua. Keväisin se vaihtaa ylleen valkoisen paidan ja vaaleansinisen puolihameen, hameesta tulee mieleen taivas. Opettajalla on silmälasit päässään. Se on vihainen ja ankara mutta se sanoo, että minä lasken matematiikkaa ahkerasti ja että olen koko luokan ahkerin. Ahkeruus on hyve, niin sanoo isäkin kotona. En ole koskaan joutunut laskemaan luokan eteen, sillä helmitaululle ei oteta niitä, jotka osaavat. Sinne otetaan ne, jotka vasta harjoittelevat, ja opettaja lukee niille laskua suurieleisesti ääneen, käskee siirtämään helmiä oikealle ja vasemmalle. Äänestä kuulee, että kohta se suuttuu. Minulle se ei koskaan puhu kireällä äänellä. Minä saan jakaa toisille tärkeitä papereita, opettaja lupaa. Priimus jakaa, niin se sanoo. En koskaan kaada mustepulloa, ja kun toiset kaatavat, opettaja toruu, niiden pitäisi ottaa minusta mallia. Kaisu on tarkka, niin se sanoo ja melkein hymyilee. Kerron siitä kotona ja isä nyökkää. Minä olen jo ihan pienenä tyttönä ollut tarkka ja kova tekemään töitä, niin isä sanoo, ja minä menen uimaan, vaikka vesi on jo liian kylmää. Silti tuoksuu kesältä. Ensimmäisellä luokalla syksy tulee myöhään. Sinne minä haluan takaisin. Mutta minun täytyy laskea, minun täytyy osata käyttäytyä. Linnun siivissä on keltaista ja päässä punaista.

Iltapäivällä lintulauta on tyhjä. Keittiössä äiti paistaa lättöjä, niiden tuoksu tekee pahaa. Rintaa puristaa ja vatsassa muljuu. Mansikkahillossa on tummanpunaisia lönttejä, liian makeita. Rasva käryttää ilman harmaaksi. Äiti rupattelee huolettomasti, kertoo viskanneensa lintulaudalle kuolleen tiklin ojaan. Tikli se oli, äiti toistaa ja nostaa pannulle uuden kauhallisen taikinaa. Tiklit ovat harvinaisia täälläpäin.

KAISU

Syyskuun loppu

Saksien määrätietoinen rahina ja ilmastointilaitteen humina. Luokkahuoneen kellon sekunnit, muita ääniä ei ollut. Peukaloniveltä kangersi ilkeästi. Annoin sen olla ja kahmaisoin terien väliin lisää leikattavaa. Siipipareja oli valmiina kaksitoista, kaksikymmentäneljä lokin siipeä. Työ oli puolessa välissä.

Koulun käytävät olivat jo hiljentyneet, siivoojakin pistäytynyt ovenraossa ja ilmoittanut lähtevänsä. Lupaa kysyäkseenkö se niin oli sanonut. Meinaatko vielä pitkään jaksaa, se oli udellut ja nyökännyt työpöytäni kohti. Katsotaan nyt, niin minä taisin vastata ja itsekseni toivoa, että saisin valmistella oppitunteja rauhassa.

Lokkimobilet luokan katossa, kukaan toinen opettaja ei ollut teettänyt sellaisia. Lintuaskarteluja, siivoojakin oli kurkkinut kiinnostuneena ovelle ilmestyttyään, enkä minä jaksanut sille selvittää, että lokkeja niistä tulisi. Aluksi siipiin piti tulla sateenkaaren värit, jokainen lapsi saisi maalata oman satulintunsa. Erilaisuudesta voisi puhua ja siitä, miten kaikissa ja kaikessa oli jotain kaunista.

Idea oli kuitenkin alkanut tuntua lattealta, kun alakoulun opettajien Facebook-ryhmässä muut olivat esitelleet toinen toistaan kekseliäämpiä projekteja, joissa kuvataidetta, ympäristöoppia ja äidinkieltä yhdisteltiin monialaisiksi kokonaisuuksiksi. Sateenkaarilintujen avulla voi saduttaa ja käsitellä yhdenvertaisuuskysymyksiä, mutta lokit pystyivät parempaan. Lapset

värittäisivät siipiin naurulokin, kalalokin, selkälokin, merilokin ja harmaalokin tunnusmerkkejä.

Valmiit työt nostetaan leijailemaan sinivihreää ja ruskeaa taustaa vasten, seinälle kiinnitetään otsikko, *Tutkimusretki rannalle*. Nopeimmat ehtivät askarrella pieniä lokinpoikasia hietikkoon. Luokkaan saisi perustettua laajemmankin näyttelyn, monialaisen tietenkin, matematiikkakin sujuisi oppilailta nohevammin rantamaisemassa.

Annoin saksien pureutua lyijykynäviivaan, uudelleen. Uudelleen. Näin mielessäni rantamaiseman ja yritin miettiä, miten rannan kasvit olisi parasta toteuttaa. Rentukat, ulpukat ja veden päällä kelluvat lumpeet. Leikkasin. Järviruoko ja osmankäämi. Tuijotin haaleaa lyijykynäviivaa, mutta ajatukset karkasivat kauas, väariin muistoihin. Yritin keskittyä rannan kasveihin, ajatella järveä reunustavaa kaislikkoa ja sitten taas siivoojaa, sitä miten me olimme puhuneet säästä ja siitä, että oppilaat kantavat kengissänsä sisälle hiekkaa. Pitäisi muistuttaa tossuista, vieläkin jotkut kulkivat luokassa sukkasillaan. Hiekka ja pienet kivet puhkoivat sukkiin reikiä. Leikkasin. Pitelin käsissäni pahvisia lokinsiipiä. Siipienkö takia minun oli muistettava, siivetkö toivat mieleen sen typerän tapauksen, joka ei jättänyt rauhaan. Pakotti ajattelemaan.

Yksitoistavuotiaana tapoin linnun. Muisto oli ahdas. Saksien terät ahmivat uusia haaleita viivoja, kohta uutta siipiparia leikatavaksi. Menneelle oli tehtävä tilaa, väkisin. Lintuajatuksen oli tultava.

Tiklin kivittäminen oli pahinta, mitä olin tehnyt. Eikä linnun surmaamisessakaan ollut kyse pahuudesta, tietenkin minä tiesin sen. Lapset ovat sellaisia, uteliaita. Toimivat ennen kuin ajattelivat. Liu'utin saksia pitkin lyijykynäviivaa, leikkasin tarkasti, vielä tarkemmin kuin äsken, jotta jokaisen oppilaan lokinsiivet kaartuisivat kauniin tasaisina ja virheettöminä.

Kun kuudestoista siipipari valmistui, en enää ajatellut lintua. Kuollut tikli sai taas muuttua haaleaksi ja kadota vaitonaisuina

nököttävien pulpettiryhmiä ääreltä. Lapsuuden muistot olivat aikuisille tärkeitä, siksi kannoin lintua sisälläni. Vieläkin. Olin järkeillyt sen monta kertaa, selittänyt lintua itselleni kuin pisteen laittaakseni. Että silloin tällöin se lennähtää esiin jostain kaukaa, räpistelee tiensä ajatuksiin. Sen siivissä on keltaista ja päässä punaista. Niin kuin tänään, kesken kaiken. Ehkä niin kuului olla, kertasin. Ehkä se oli tarkoitettu muistutukseksi.

Opettajan rooli on tärkeä, ajattelin ja leikkasin. Minä loin muistoja. Oli minun tehtäväni pitää huolta siitä, etteivät lapset kantaisi sisällään kivitettyjä tikkejä vaan muistaisivat kaiken hyvän. Asiat, jotka vielä vuosikymmenienkin jälkeen pulpahtaisivat mieleen, poreilisivat rinnan alla ilona.

Koulu on tärkeä, opettaja yksi lapsen tärkeimmistä aikuisista. Opettajana minulla on mahdollisuus vaikuttaa toisten muistoihin, olin sanonut sen Jarmollekin monta kertaa. Opettajana voin vaikuttaa äiteihin ja isiin, heidän lastensa muistoihin. Jarmo oli nyökkäillyt hyväksyvästi, ainakin halunnut ymmärtää. Toisten lasten muistoihin, ajattelin ja puristin saksia kovempaa. Minä rakensin vieraiden lasten muistoja. Suru oli haalea, sen oli annettava käväistä. Ei se enää jäänyt viipymään. Ei sillä tavalla kuin joskus ennen. Ja minä olin oppinut pärjäämään sen kanssa, opetellut etsimään iloni toisaalta ja keskittymään siihen, mitä minulla jo oli. Opettajan työ ja toisten lapset, vieraat lapset, silti niin tarvitsevat ja tykö tulevat. Toisten lapset. Nappasin uuden siipiparin leikattavaksi. Kohta se kaartui kauniina, siivenkärjet terävinä. Haalin pinosta seuraavan, leikkasin ja ajattelin ranta-maisemaa.

Siipiparien valmistuttua hahmottelin oranssille ja keltaiselle pahville erilaisia nokkia. Niiden piirtäminen olisi lapsille liian haastavaa, puhumattakaan siroina kiertyvien viivojen ja terävien kärkien leikkaamisesta. Lyijykynän jälki pinttyy pahviin tummana ja sotkuisena, nokat katkeilevat ennen aikojaan. Pettymyksiä ja uusia yrityksiä, pettymyksiä. Onko tää hyvä, oppilaat

kysyvät, ja minun pitää vastata, että on. Pitää antaa rakentava korjausehdotus ensi kertaa ajatellen. Milloin ne muka seuraavan kerran lokinnokkia leikkaavat, niin ne itsekin ajattelevat ja lönytävät epäonnistuneina pulpettikirjojensa ääreen. Tylppä-nokkaiset linnut killuvat tokkuraisina ilmassa, tuijottavat tyhjin silmin tekijöitään, kukaan ei ole tyytyväinen. Sellaista minä en halunnut. Lapset tarvitsivat onnistumisen kokemuksia, hyviä muistoja.

Kun siivet ja nokat makasivat lajeittain siisteissä pinoissa luokan takapöydällä, kello naksahi tasatunnin merkiksi. Viisarit va-vahtivat paikoillaan ja jatkoivat vaivalloisesti matkaansa, eivät päässeetkään soittamaan yksitoikkoista pongerrustaan ja kutsu-maan oppilaita välitunnilta sisälle.

Ehkä Jarmo olisi jo kotona.

Juuri nyt Jarmo kopauttaisi kengät jaloistaan eteisen rottin-kiseen kenkätelineeseen, taittaisi hansikkaat kaksin kerroin li-paston laatikkoon, kaivaisi lompakon vasemmanpuoleisesta povitaskustaan, puhelimen oikeanpuoleisesta läppätaskusta, asettelisi ne lipaston päälle, painelisi takin päältä muutkin taskut läpi varmistaakseen, ettei niissä ollut mitään. Koskaan niissä ei ollut mitään.

Samalla tavalla Jarmo oli tullut kotiin kohta neljäkymmentä vuotta. Aukonut erilaisten kotien ovia kahdessa eri kaupungissa, painellut tummansinisten, mustien, villakankaisten ja poliisiin univormuun kuuluvien takkien taskut läpi löytämättä yhtään unohtunutta tavaraa.

Se tuli pois, olin kerran sanonut, kun Jarmo oli suorittanut kotiintulorituuaalejaan. Miten olinkaan valinnut niin yhden-tekevät sanat ja päästänyt ne pinttymään mieleeni. Se tuli pois. Kauniimmat sanat olisi mukavampi muistaa. Eivät ne mitään muuttaisi. Joka tapauksessa Jarmon kädet olisivat pysähty-neet, jääneet toimeettomiksi, toinen takin rintamukselle, toinen

ilmaan harottamaan. Hetki on tarkka, se on kuva ja ääni, viiltävä ja teräväreunainen. En ole enää raskaana, minun oli täytynyt selventää, sillä Jarmo oli kivetynyt patsaaksi. Vasta sen jälkeen kädet saivat taas liikkuu, ja mies ryntäsi halaamaan. Ensimmäisen kodin eteisessä, jonka ovesa oli tummanvihreitä lasiruutuja. Vuosikymmeniä sitten. Vieläkin vatsassa viiپی ontto kipu, kun ajattelin meidät siihen eteiseen.

Kuvataidevarastossa tuoksui ummehtuneelta, joku oli sulkenut pienen tuuletusikkunan. Leikkurin päällä makasi silvottu kartonki, erivärinen paperisilppu läikitti lattiaa, kasa punaisia pahvisuikaleita oli heitetty roskiksen ohi. Yhteisestä omaisuudesta huolehtiminen ja yhteisten tilojen siisteys kuuluvat kaikille. Olin sanonut asiasta monta kertaa, suullisesti ja kirjallisesti, kuvataidevastaavana ja kollegan ominaisuudessa, ei sillä ollut merkitystä, eivät ne oppineet yhteistä hyvää. Tai oli niitakin, jotka yhtä lailla toivoivat järjestystä, siniset paperit sinisten kohdalle, vihreät vihreisiin ja silvotut sekalaisiin.

Avasin ikkunan. Tuuli leuhahti varastoon, rapisi tasolla maakaavissa vesiväripapereissa, riuhtoi sanomalehtien sivuja, pyyhkäisi hyllyltä keltaisen pääsiäishöyhenen. Työnsin tuuletusikkunaa pienemmälle ja jätin raolleen.

Tummansiniset silkkipaperit makasivat alimmassa laatikossa, päällimmäisestä oli revitty kaistale, laatikon perälle tungettu vaaleansininen arkipino, niin että paperit olivat taittuneet miltei käyttökelvottomiksi. Nostin laatikon sisällön pöydälle ja aloin laskostaa arkkeja yksitellen takaisin laatikkoon. Kun sain siniset valmiiksi, siirryin punaisiin, sitten vihreisiin, keltaisiin, oransseihin ja ruskeisiin papereihin. Silkkipaperit järjestettyäni kävin läpi kartonkilaatikat. Jokainen pakkaus oli avattu, vaikka edellinen oli vasta puolillaan. Muutamasta arkista napsaistu reunasta pieni pala pois, kun oli taas tullut tarvetta kapealle suikaleelle, ihan pienelle palaselle, siitä se oli helppo napata, äkkiä, tuskin kukaan huomaisi. Siirsin leikellyt kartongit sekalaisien

laatikkoon. Noukin lattialta suurimmat roskat, lakaisin lattian ja tyhjensin kihvelin käytävän paperinkeräysastiaan.

Valitsin kolmenlaista sinistä, vihreääkin. Taivaaksi ja vedeksi. Suljin kuvataidevaraston oven perässäni, eikä minun enää tarvinnut ajatella Jarmoa ja minua ensimmäisen kotimme eteisessä, vihreän lasiruutuoven edessä.

Maisema syntyi arkki kerrallaan. Kiipesin tuolille, astuin takaisin, tarkistin papereiden asennon. Kiipesin uudestaan, korjasin. Horisontti ei ollut asettua. Tuolille ja takaisin, liike sai hikikarpalot juoksemaan pitkin selkää. Lisää liikuntaa, työterveyshoitaja oli neuvonut ja tyrkännyt käteeni eläkeläisryhmän hathajoogaesitteen ja hulavannemainoksen. Menette porukalla, poninhäntäpäinen nainen oli sanonut, enkä viitsinyt kysyä, keitä hän oli tarkoittanut. Iäkkäitä opettajia vai Jarmoa ja yhteisiä ystäviämme. Oliko poninhäntäpäällä mitään käsitystä kuusi-kymppisten elämästä. Olisiko minun pitänyt ahtautua Jarmon kanssa trikoisiin, pyytää Eeva ja Markku mukaan vannetta pyörittämään. Siihenkö vain olohuoneen lattialle, niin kuin meillä ei olisi muuta. Esitteet olivat joutaneet roskiin, työmatkapyöräily ja hiihtolenkit talvisin saivat riittää.

Terveemmäksi minä itseni tunsin kuin monet nuoret kollegat, olin sanonut siitä poninhäntäpäisellekin. Ei tietoaakaan päänsärystä tai toistuvista kuumetaudeista, joiden takia opettajainhuoneen ilmoitustaulua koristivat päivittäin poissaolijoiden nimet, ja luokkia vetivät sijaiset, nekin puhuivat sisäilmaoireista. Koulun ilmanlaadussa ei ollut mitään kummallista tai ainakin kummallisuuksille saattoi siedättää itsensä, jos vain viitsi vähän odottaa eikä joka yskäisystä kiidättänyt sairauslomalappua rehtorille. Kyse ei ollut vain minusta, opettajainhuoneessa oli muitakin vereviä ja hyväkuntoisia. Meihin vanhoihin jääriin eivät homeet pysty, tapasimme nauraa ja vitsailla nuoremmille ammattitaudista. Nuoret nauroivat mukana, tuskin pistivät pahakseen. Jotkut ihmettelivät, miten minä jaksan, miksi olin

valinnut eläkeiäkseni kuusikymmentäviisi vuotta, vaikka se yhtä hyvin voisi olla kuusikymmentä. Mutta tämä on kutsumus, tiesin sen jo valintaa tehdessäni. Vielä kuusi vuotta ja enemmänkin, jos vain tahtoisin.

Kello tuli seitsemän, taivas ja järvi olivat valmiina vastaanottamaan asukkinsa. Ranta tehtäisiin yhdessä oikeasta hiekasta. Oppilaat saisivat hakea sitä jogurttipurkeilla koulun kentältä, samalla harjoiteltaisiin tilavuusmittoja. Pareittain, se on toimivinta. Kesken tunninko, oppilaat kysyvät silmissään utelias valo. Valkoiset purkit kolisevat käytävillä, hiekka rahisee luokan lattialla. Kolmasluokkalaiset olivat vielä pieniä.

Ennen kotiinlähtöä oli kirjoitettava vanhempainiltakutsu. *Hyvä kotiväki*, aloitin ja valikoin viestiini mahdollisimman innostavan sävyn. Kutsuin luokkani vanhemmat ideoimaan perinteistä pienemmille oppilaille järjestettävää halloweentapahtumaa. Selvitin 3A-luokan keräävän tapahtumalla varoja leirikouluun. Lihavoin ensi viikon suunnittelukokouksen ja lokakuun lopulla pidettävän halloweenjuhlan päivämäärät. *Buffetti on osoittautunut toimivaksi, mutta meillä on mahdollisuus tehdä tapahtumasta oman näköisemme, ideoidaan porukalla!*

Lähetettyäni tallensin vielä kutsun opettajien yhteiseen kansioon, joku nuoremmista saattoi tarvita apua ja ideoita oman viestinsä kirjoittamiseen. Sanavalinnoilla oli merkitystä. *Kotiväki* ei määrittänyt lapsen tärkeitä vanhempia. *Oman näköinen* tilaisuus onnistui aina, huoltajille oli annettava näennäistä päätäntävaltaa. Tietoa ei saanut olla liian vähän, toisaalta informaatiotulvaa täytyi vältellä. Vanhemmat pahoittivat helposti mielensä.

Huoltajat olivat kiireisiä, monet halusivat hoitaa asiat nopeasti puhelimella, eivät malttaneet lukea pitkiä viestejä. *Paperikirje englanniksi Sagalin äidille*, kirjoitin muistilapun aamuksi ja liimasin sen näytön yläosaan. Sagalin äiti ei vielä hallinnut Wilman käyttöä, puhelutkaan eivät onnistuneet. Kyllä sulla on

Kaisu siinä perheessä melkoinen savotta, opettajainhuoneessa oli päivitelty. Kielitaidottomuus ei ole savotta. Savotassa puut kaadetaan, olin sanonut sen ääneen ja selittänyt, että kielitaidottomuus on haaste, eräänlainen lähtöpiste, josta suunta on ainoastaan ylöspäin. Jonakin päivänä kielitaito olisi tytölle valtava rikkaus. Myös äidin kytkemisestä yhteisöön piti huolehtia.

Halloweenjuhla olisi erinomainen tilaisuus luoda yhteisöllisyyttä. Se tuntui sopivan neutraalilta. Tänä syksynä juhlien ja tapahtumien järjestäjät oli arvottu ensimmäisessä opettajainkokouksessa, ja jotkut olivat olleet hyvillään, kun *halloween* luki minun lapussani. Ne eivät kaivanneet tyllihameissaan pyöriviä pikkuisia sokerihumalaisia noitia, eivät silmiään pullistelevia eläviä kuolleita. Eihän halloween samalla tavalla sykähdyttänyt kuin joulu- tai kevätjuhla, siinä ei ollut nostalgiaa, kukaan ei liikuttunut. Parempi niin. Kokemus olisi samanlainen kaikille ja oppilaiden muistot yhdenvertaisia, kun juhlaa eivät leimaisi hartaat laulut tai tunnelmalliset haikailut. Yhdessä hyvää, uudenlaista koulua. Rajoja rikkovaa osallistamista. Rehtori kehuisi ja kiittelisi, ehkä sanoisi, että näistä juhlista on syytä ottaa mallia.

Vaahteranlehdet rapisivat renkaiden alla, kun suhautin koulun mäkeä alas puistoon. Tuuli oli kasvoilla vielä lempeä, syyskuinen ilta tuoksui kostealta mullalta, lapsuudenkodin maakellarilta ja vanhalta perunakuopalta. Polkupyörän lampun dynamo jauhoi tielle sinertävän valokeilan. Väistin hiekkatien kuopat ja töyssyt, reitti oli läpikotaisin tuttu.

Leikkipuisto oli autio. Alakouluikäisten lasten ei ole hyvä oleilla ulkona enää seitsemän jälkeen ilman aikuisen valvontaa, olin suositellut vanhempainillassa. Mutta entä matkat treeneistä kotiin, joku oli kysynyt aivan kuin minun olisi pitänyt osata ottaa vastuu hänen perheensä kulkemisista. Sanoin selvästi, että suosittelen, en määrää. Oma lastani en päästäisi, jatkoin ja näin mieleissäni ruskeatukkaisen tytön keinumassa pimeässä puistossa,

pienen pojan potkimassa palloa maaliin yksinään, lenkkitossut märkinä. Omaa lastani en päästäisi, se kuulosti väärältä ja valheelliselta, kun kuitenkin kaikki tiesivät, ettei pieniä lapsia ollut. Mutta lapsenlapsia olisi voinut olla. Ajatus häilähti kylmänä aaltona rinnassa. Miksi se oli tänään tullut, monta kertaa riipaisut ilman syytä.

Joskus vielä iltamyöhällä keinujen ympärillä parveili viides- ja kuudesluokkalaaisia. Liukumäen alla tehtiin ties mitä. Aivan selvästi ilmassa leijui tupakansavu, ja lapset oli komennettava koteihinsa. Ne tottelivat. Ne tottelivat paremmin kuin vanhempiaan, joista ei ollut kieltämään. Liian varhain lapsista tehtiin aikuisia.

Puiston jälkeen tuli kerrostaloalue ja ennen asemaa Alepa. Tervehdin kaupan edessä tuttua somaliäitiä, hänen poikansa täytyi olla jo jatko-opinnoissa tai töissä. Mukava poika se oli ollut mutta hankkinut itsensä aina hankaluuksiin kuin vahingossa. Vilkas ja eloisa. Niskoittelija, monet muut opettajat olivat harmitelleet. Ei tule ikävä, niinkin joku oli sanonut ja katsellut, kun silppuri raastoi kuudennelta päässeiden oppilaiden nimilistat mössöksi ja riekaleiksi. Tätä ja tätä en jää kaipaamaan. Sellaiset lapset jäivät mieleeni eniten, toisten mielestä vaikeat tapaukset, jos lapsia halusi tapauksiksi kutsua.

Oppilaaksiottoalueella asuminen on varmaan ahdistavaa, kollegat olivat joskus arvelleet. Oppilaita kaupassa ja kadulla, vanhempia harrastuksissa ja lähipubissa. En ajatellut niin. Koko kylä kasvatti, ja kaikki tunsivat opettajan. Toisinaan joku pysähtyi vaihtamaan kuulumisia. Oli niitäkin, jotka kaipasivat näkemysä ja mielipiteitä, vaikka lapsi oli jo yläkoulussa. Mitä sinä tähän sanoisit, ne kysyivät. Olisiko sinulla mitään keinoa, ne haparoivat varoen. Ei siitä vaivaa ollut.

TIKLITYTTÖ

Ensimmäisenä koulupäivänä äiti vie minut pyörällä. Istun tarakalla, ja äiti käskee pitää jalat leveällä, etteivät ne mene pintojen väliin. Minulla on vihreä olkalaukku, joka tuoksuu uudelta. Siinä on olkaremmi ja kliksautettava solki. Äiti sanoo, että pitää muistaa käyttäytyä ja totella opettajaa eikä koulussa saa ruveta tekemään mitään, vaikka osaisikin, opettaja sitten näyttää. Mitään ei vielä tarvitse osata. Vastaan ei saa sanoa. Osaatko tulla itse takaisin, äiti kysyy. Se ei jouda hakemaan, koska on ruoanlaittoa ja muita töitä. Minä lupaan tulla, vaikken ole ihan varma, kuinka monta kertaa mäen jälkeen käännyttiin.

Opettajalla on ruosteenruskea jakkupuku. Mitään ei tarvitse osata, mutta minä osaan. Osaan kirjoittaa ja lukea. Osaan jo valmiiksi laulun, jota opettaja laulattaa ennen ruokaa. *Tätä peltoa kynteli taattoni mun, ja kynteli taatontaatto.* Osaan ruokarukouksen. *Siunaa Herra ruokamme, ole aina luonamme. Amen.* Jotkut sanovat aamen liian kovaa, ja opettaja katsoo niitä vihaisesti.

Tarvitsen apua vain viivoittimen käytössä, sillä marginaalien pitää olla suorat. Ensimmäisen luokan oppilaat eivät saa vielä omia viivoittimia, mutta toisluokkalaisilla on isot ja puiset viivaimet, joita ne pitävät mustepullon vieressä pulpettiin koverretussa kourussa.

Ruokatunnin jälkeen toisluokkalaiset saavat vetää vihkojemme sivuihin marginaaleja, sillä aikaa kun meidän pitää

harjoitella kirjaimia. Osaan jo kaikki kirjaimet ja katson, kun Maija-niminen tyttö viivoittaa minun vihkoani. Maijalla on keltainen mekko ja hiukset leteillä. En ole nähnyt häntä aiemmin. Viivoista tulee hyvät ja suorat, ja olen iloinen, että sain juuri Maijan. Joidenkin vihkoihin tehdään vinot viivat, ja niistä pitää kärsiä, kunnes vihko on täynnä. Minun vihkoni kestää jouluun asti, ja joka päivä olen Maijan viivoista iloinen. Päätän, että ensi vuonna minä teen jollekin samanlaiset. Ken hyvin tekee, paremman edestään löytää, niin opettajakin sanoo.

Opettaja asuu tummanpunaisessa talossa pikitien varressa juuri ennen kivikkoa, jossa kasvaa ahomansikoita. Se on ennen asunut koulussa, niin että makuukamarista on päässyt suoraan luokan aulaan, mutta nyt sillä on oma talo. Varmasti talossa on kaappi, jossa se pitää jakkupukujaan, vasemmalla ruskeita, oikealla vihreitä, ja kaapin toiselle puolelle se laittaa taivaansinisen puolihameen ja muut kevätvaatteet.

Luulen, että opettaja pitää minusta. Se antaa minun olla taas järjestäjänä, vaikka juuri viime viikolla olin. Minä pyyhin taulun hyvin, niin että saan liitupölyn ja sotkut pois mutta en jätä liian märäksi. Huuhtelen sienellä aina huolellisesti. Näytän läksyt ja sanon poissaolijat oikein.

Vilho ei saa koskaan olla järjestäjä, ja silloin kun on sen vuoro repäistä päivä esille luokan seinällä olevasta kalenterista ja ilmoittaa nimipäivä, opettaja näyttää vihaiselta. Sen mielestä Vilholla kestää liian kauan. Eikä se tykkää, kun Vilho hymyilee ja pyörittelee päätään ja joskus kuolaa inhottavasti, on vain ja möllöttää. Vilho ei varmasti mene oppikouluun, koska siltä käy asiat vähän hitaammin, eikä se opi edes lukemaan, mutta pitäisi sille silti olla ystävällinen. Ei opettaja Vilholle isosti suutu, mutta siitä näkee, ettei se pidä Vilhosta.

Kunnolla opettaja suuttuu vain tavallisille pojille, jotka eivät ole rauhassa. Kerran Tapani nauroi, kun opettaja huitoi

kummallisesti opettaessaan meille uutta laulua. Opettaja käveli Tapanin eteen ja kysyi, että mitä siinä virnuilet. Tapanilta pääsi naurunpyrskäys, ja opettaja huitaisi sitä naamaan, niin että huuli meni halki ja siitä alkoi valua verta. Minun kävi Tapania sääliksi, ja oikeasti opettaja näytti oudolta, kun se niin isosti huitoi. Mutta Tapani ei välitä opettajasta. Kun se ampuu paperipanoksen kumirenkaasta tehdyllä ritsalla etupenkin Inkerin selkään, opettaja kävelee Tapanin eteen, nappaa ritsan tämän kädestä ja knapsaisee luunapin otsaan. Käskee nurkkaan häpeämään. Kun opettaja on selin, Tapani kääntyy nurkasta luokkaan päin ja irvistää.

Jos minusta tulee isona opettaja, niin olen kaikille kiltti ja annan kaikkien vastata, samalla tavalla kysyn jokaiselta tärkeistä asioista, pyydän luokan eteen näyttämään kartalta Helsingin ja Tukholman.

*Mitä kaikkea pahaa
voi saada aikaan
haluamalla hyvää*

Kaisu Hänninen on hyvä opettaja. Hän osallistaa, huomioi ja rohkaisee, eikä hänellä ole vaikeuksia pitää lankoja käsissään toisin kuin joillakin kollegoilla. Hän on vastuussa oppimiskokemuksista, tärkeästä osasta lapsuutta. Toisten ihmisten lapsista. Ja lasten vuoksi on joustettava.

Kaisun kolmosluokalla on Alina, jonka isä on opettanut tappamaan nettipelin zombit ja jonka äidiltä on kadonnut rakkaus. On Sagal, pieni somalittyttö, jonka äiti kolisuttelee huonekaluja öisin. Mikael, joka piirtää naaleja ja koiria ja jonka isä tietää tarkalleen, mikä on Mikaelin parhaaksi.

Elina Annolan toisen romaanin modernissa koulumaailmassa kommunikointi on moniääniseksi pirstaloitunutta, ja ihmiset satuttavat itsensä väärinymmärrysten teräviin säröihin etsiessään yhteyttä toisiinsa. Annola kertoo sisälämme märkivistä haavoista ja piilotetuista peloista, jotka vääntävät hyvätkin pyrkimykset vahingollisiksi teoiksi. Aggressioksi, joka purskahtaa ulos odottamatta.



BAZAR